

Fiskaaling - Havbúnaður 1

Trý ættarlið og aling

Börnini siggja og hoyra um aling fyrstu ferð

Næmingarnir fáa undirvísing í aling

Alarnir leggja ætlanir fyrri framtíðina

Almenningurinn frættir um úrslitini av alingini

Í dag:

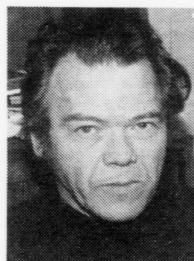
Salmo
Joki
Á Strond
Bakkafrost
Havsbrún

Orðaskifti um aling og havbúnað:

Ætlanin við hesi greinarøð um fiskaaling er eisini at fáa eitt neyðugt og átroðkandi kjak í gongd. Hesir triggir leggja fyrri teir næstu leygardagarnar. Onnur eru vælkomnir at luttaka í orðaskiftinum. Næsta leygardag leggur Jákup Sverri Joensen fyrri.

Jákup Sverri Joensen
nevndarform. í Fiska-
aling

Tórmodur Dahl, idnað-
arráðgevi

Robert Poulsen, stjóri á
Føroya Fiskasølu

Kinesarar aldu fisk fyrri 5000 árum síðani

Fiskaaling er einki nýtt fyrbrigdi. Fiskur var longu fòðaður sum eitt hvørt annað húsdjór í Kína fyrri 4-5000 árum síðani. Rismarkirnar vórðu nýttar til endamálið.

Í víkingaöldini høvdu europearar hyljar á landi, har teir goymdu livandi fisk í. Seinni - í miðöldini - vóru tað munkarnir, sum byrjaðu at ala fisk.

Tá týskarin Jacoby í 1763 fann uppá at gera silarogn gitin á kunstigri hátt - vant alingin skjótt uppá seg. 100 ár seinni komu fransar eisini við, og teir bygdur ta fyrstu rættiliga klekstøðina. Nú menti alingin seg bæði í Europa og í USA.

Her í Norðanlondum vóru tað danir, sum vóru teir fyrstu at ala fisk. Teir byrjaðu við sonevndum dammbúðum, ið gjørdust ein hjávinna hjá mongum bóndum. Roknað verður við, at um 1914 vóru 100 tilik brúk í nýtslu.

Meðan alingin higartil bert hevði verið uppi á landi, so vórðu tað eisini gjørdar royndir miðskeiðis í 50-unum at ala sil á sjónum. Norðmenn, sum eisini vóru byrjaðir við aling í hyljum á landi, vóru millum teir fyrstu, sum royndu at ala fisk á sjónum. Tað visti seg nevnliga, at sjógvurin er heitari um veturin enn feskvatn, og hetta ger, at fiskurin kann vaksa skjóttari. Í byrjanini varð sjógvur pumpaður upp í

hyljar á landi, men seinni funnu menn fram til at gera flótiðhyljar, ið teir lögdu út í sjógvinn. Hetta er hátturin, sum verður nýttur í dag.

Meðan tað her um okkara leiðir mest var talan um at ala ælabogasil, so kom laksurin eisini inn í myndina seinast í 60-unum. Her vóru tað eisini norðmenn, sum vóru undangongumenn.

Í Føroyum hevur eisini verið áhugi fyrri aling. Tað eru rættiliga nógv ár síðani, at royndir vórðu gjørdar í Suðuroy, men hetta datt niður fyrri orsakað av onkrum óhappi. Síðani var tað Júst í Tóni, sum fór í gongd. Tað var inni í Skálabotni í seinnu helvt av 60-unum. Alistøðin hjá Júst var seinni yvirtikin av tí almenna.

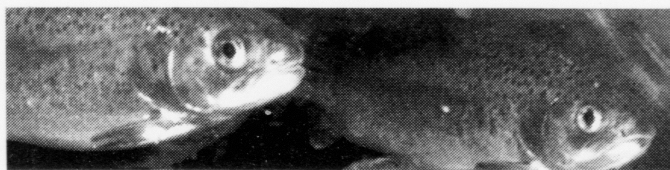
Hetta var byrjanin til royndarstøðina hjá Fiskaaling. Fiskaaling hevur síðani alt ælabogasil í hyljum, á landi í Skálabotni, í byrging við Oyrbakka og í kørnum við Áir. Fiskaaling hevur gjørt fleiri royndir, og í dag strúka teir, klekja, startfóðra og ala víðari til størri fisk. Nú er so eisini laksur komin inn í myndina.

Nókur ár herfyri vórðu innflutt norsk laksarogn, sum síðani eru klækt og fòðrað í Føroyum. Vit hava síðani framhaldandi fingið rogn av laksi frá norðmonnum og tykist henda gongd at halda fram. Fyrstu føroysku alarnir fóru í gongd 1979-80

og fingi í fjør laksasmolt frá Fiskaaling til at ala víðari. Tá hesin laksur verður kynsbúgvinn kunnu vit strúka hann og sjálvir byggja upp ein laksastovn.

Nú verður so biðað eftir, hvussu henda sjóalingin fer at eydnast. Higartil hevur úrslitið verið gott. Í landsstýrinum liggur hópurin av umsóknunum frá monnum, sum eru altráðir at sleppa at ala. Við Áir verður bygd klekstøð, so eisini her hjá okkum er ein menning í gongd. Um eitt ella tvey ár er litið at ivast í, at tað eru 20 til 30 alistøðir kring landið. Henda gongdin fer at geva umsetning og arbeiði og fer at fáa annan hjáidna at blóma. Umframt at ala í feskvatni og sjógv í hyljum, so eru vit eisini byrjaðir at fyrireika "ocean ranching". Hetta vil siga at vit fyrst fòðra laks til smoltstøð og síðani seta hann út í havið. Har etur hann seg stóran og kemur seinni inn aftur at landi, har hann upprunaliga varð sleptur út. Tá kunnu vit taka hann.

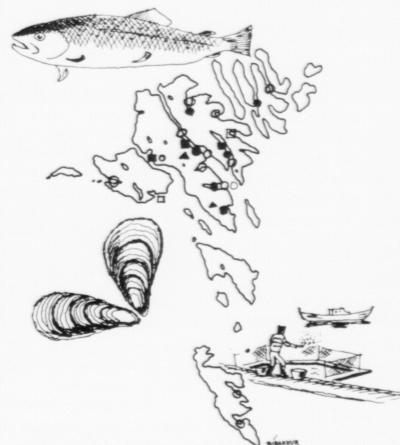
At fleiri av heimsins tjóðum meina nakað við alingini sæst á tølunum niðanfyrri. Í lötuni verða ald umleið 5 mill. tons av fiski. Til sammetingar verða veidd á havinum eini 70 mill. tons. Stovnur undir ST. metir, at tað um ár 2000 verða ald millum 20 og 30 mill. tons av fiski.

Greinarøð um fiskaaling

Sosialurin byrjar í dag eina greinagerð um fiskaaling og havbúnað, sum heldur fram nakrar leygardagar í heyst. Vit fara at royna at lýsa menningina og støðuna hjá hesi vinnu til dagin í dag bæði her heima og aðrastaðni. Við samrøðum við alararar, vinnulivsmenn, politikararar og fólk innan fyrirsitingina fara vit at miðja imóti at gera hesa greinarøð so fjølbroytta og áhugaverða sum møguligt. Í dag viðgera vit tær alistøðir, sum eru í gongd við laksi og silum. Næsta leygardag triva vit í skeljadjóraalingina, Ocean Ranching, arbeiði hjá royndarstøðini Fiskaaling, idnað, sum er ein avleiðing av alingini o. a. Seinni fara vit so at greiða frá fyrstu al-tjóða framsýningini innan aling, sum var í Bretlandi fyrr í ár, vit fara at leggja dent á marknaðarføring av alifiski, eisini verður greitt frá alingini í Noregi og Skotlandi. Seinast verður bókalisti yvir bókur um aling, sum finnst í Føroyum, ummæli av nýggjari norskarri bók "Fiskeoppdret", og síðani fara vit at taka fram nakað av tí, sum útlendingar og føroyingar halda um alimøguleikar, og hvussu alingin eigur at verða lögð til rættis í framtíðini.

So stórir er áhugin fyrri at byrja aling

- Aling á sjónum er í gongd
- Ætla at byrja aling á sjónum
- Ætla at byggja smoltstøð
- Smoltstøð er í gongd
- ▲ Klekstøð er í gongd

Áhugin fyrri at sleppa í gongd við fiskaaling er sera stórir, sum eisini sæst á kortinum. Landsstýrið hevur millum 30 og 50 umsóknir liggjandi. Loyvini verða ikki givin fyrr enn úrslit fyriliggur frá verandi alistøðum í Funningsfirði, Kaldbaksfirði, Skálafirði og í Haraldsundi. Hetta skuldi verið nakað skjótt. Hóast tað bert er ein tómur sirkul á hvørjum plássi, so eru tað tó nógvastaðni fleiri umsóknir á sama eki. Vit skulu gera vart við, at hetta eru fyrirbils avmerkingar. Tað kann vera at okkurt pláss ikki skal vera við og at okkurt er gloymt. Flestu umsóknir eru um aling av laksi, silum og kræklingi. Eisini eru umsóknir um smoltstøðir.